

Foto's uit het boek 'Saudade', van kunst in de vinexwijk Houten in aanbouw. 'Saudade' verwijst naar gelukkige, maar ook verdrietige gevoelens over iets moois wat niet meer is.

Een desolate modderpoel als

In plaats van de vinexwijk met kant-en-klare kunst op te luisteren, is

inspiratiebron

de bouwput zelf tot kunst omgetoverd

► Drie kunstenaars kregen de opdracht om kunst te maken voor een vinexwijk in Houten.

► Resultaat: werken over de chaos die vooraf ging aan de smetteloze nieuwbouwwijk.

Door MANON BRAAT
De luchtfoto's geven het mooi weer: het vlakke Hollandse landschap, keurig verdeeld in rechthoekige kavels, per kavel een rij gelijkvormige huizen. Houten-Zuid, een vinexwijk zo-

als er zo vele zijn in Nederland. Prefabhuizen met tuinen en garages, afgewisseld met groenstroken om te recreëren. Alles strak in het gelid. Na tien jaar bouwen is een groot deel van de in totaal 7000 geplande nieuwe woningen opgeleverd. Het einde van de bouwput komt langzaam in zicht. Behalve een desolate aanblik en modderige schoenen bood de wijk-in-aanbouw de afgelopen jaren inspiratie voor massale creativiteit.

De kunstenaars Sjaak Langenberg en Matthijs Bosman en ontwerper Krijn Christiaansen kregen van de gemeente Houten (Utrecht) de opdracht kunstwerken te maken voor Houten-

Vinex. Die opdracht leidde tot een aantal kunstwerken en -projecten in de openbare ruimte, een fotowedstrijd onder bewoners en de publicatie van een fotoboek. *Saudade* werd het omvangrijke project gedoopt, een Portugese term die verwijst naar gelukkige en tegelijkertijd verdrietige gevoelens over iets moois wat was maar niet meer is. Straks herinneren alleen de foto's van bergen zand, de wirwar van stenen, hijskranen en hekworpen aan de chaos die vooraf ging aan de bijna voltooide, smetteloze nieuwbouwwijk.

In plaats van met kant en klare kunstwerken de bouwput op te luis-

teren, gebruikten de kunstenaars middelen die voorhanden waren om het terrein zelf tot functionele kunstwerken om te toveren. Zo transformeerde een hoop bouwzand tot een illusie van een duin aan de Hollandse kust. Helmgras hield het zand op z'n plek, een parasol, smakelijk visje en wat verbeeldingskracht deden de rest.

En verbeeldingskracht moet je als toekomstige bewoner van een nog te realiseren nieuwbouwwijk wel bezitten, om in die braakliggende puinhoop je knusse woonkamer te zien. De inwoners van Houten-Vinex keken er in elk geval vol enthousiasme

naar uit. Dat kan niet anders als je de foto's ziet van hun half afgebouwde huizen en tuinen met rondslingerende rioleringsbuizen. Voor de fotowedstrijd mochten bewoners foto's insturen die op de website van het project werden gezet. Vervolgens kon er gestemd worden op de leukste. De 130 best gewaardeerde foto's zijn gebundeld in een boek, samen met foto's die de kunstenaars maakten van hun kunstprojecten. Een beetje flauwe uitspraken vergezellen de soms schilderachtige foto's, van het grauwe braakliggende polderlandschap dat in dikke mistwolken gesluierd is bijvoorbeeld, of van een rijtje karkas-

sen van huizen dat bij vroege inval van de duisternis spookachtig verlicht wordt met krachtige bouwlampen, onwerkelijk als een filmdecor. Een schattig kiekje van een peuter in een cementemmer, maar zelfs uit het meest lullige plaatje van een stel stoeptegels dat het aarzelende begin vormt van een trottoir, spreekt een mateloze liefde voor de nieuwe leefomgeving, en een onwaarschijnlijke geestdrift voor het project.

Meest indrukwekkend is een kleine foto waarop grote houten palen op zo'n manier uit een berg kleigrond steken dat zich onbedoeld een van de strenge composities met diagonalen

van de Russische avantgardist El Lissitzky aan je opdringt. In de verte tuinen drie meisjes tussen de palen door naar de fotograaf, papa.

Op een andere afbeelding zitten buurtgenoten aan een Turkse maaltijd in de open lucht. In de zandvlakte fungeren betonblokken belegd met blauwe mozaïeksteentjes als stoelen. Hier had een badhuis moeten verrijzen, maar de bouw werd vroegtijdig gestaakt. Van het oorspronkelijke bouwboard werd door de kunstenaars een sierlijke poort met opengewerkte oosterse ornamenten gemaakt om het Arabische karakter van het initiatieve bouwplan te bewaren. De plek

doet nu dienst als openluchtbuurthuis en -bioscoop. Een mislukte bouwonderneming eindigt in een broederlijk samenzijn van buurtgenoten. Geslaagder kan gemeenschapkunst toch niet zijn? Hopelijk komt Houten-Vinex nooit af.

TENTOONSTELLING Saudade
Kunstproject in Houten-Zuid aan de Vijfwal & fotoboek met voorwoord van Hans Aarsman.

•••••
Bekijk de kunst op www.saudade.nu